

Locuinta Redactorului

si

Cancilaria Redactiunii

e in

Strat'a trageratorului [Lövészutoka], Nr. 8.

Sorisorile nefrante nu se vor primi decat numai de la corespondintii regulari ai „Federatiunii.” Articolii trimisi si nepublicati se vor arde.

# FEDERATIUNEA

Diurnal politico, literariu, comercialu si economicu.

Va esit Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

## Sciri electr. part. ale „Feder.”

Data Fagarasiu in 3. aug. 11 ore 30 min. a. m.  
Sosita in Pest'a, 3., 10., 50., ser'a.

**Adunarea poporului romanu din districtul Fagarasiului in 29. iuliu decretata abtienere totale de la alegeri.**

Data Sabisiu in 6. aug. 3 ore d. m.  
Sosita in Pest'a, 6., 8., 32 min. ser'a.

**Adunarea Asociatiunii bine cercetata ; presedintele Popu intempinatul Comitetului locale si calareti, poporului serbatoresc cu flori si flamure nationali, intelligint'a numerosa salutara; banchetu si ballu din celle mai splendide ; petrecere animata. Resultat : academ'a 268, asociatiunea 931 florini ; insufletire generale si agendele terminate in armonia deplina. Asta-di sera representatiune teatrale.**

Pest'a, 26. iuliu 1872.  
7. aug.

Dinariile unguresci, fara differinta de coloare politica, incepau a se ocupă cu totu adinsulu de cestiunea transsilvaniana. „Szabad Sajtó” (Press'a libera) consacra acestei cestiuni una eremida lunga si in fine vine la conclusiunea dealmintrea prenimerita, că Transsilvania este un regalul viu regulat Ungariei. „Pest' Napó”, la rândul său, urgează introducerea de reforme radicale in Transsilvania. Numitul organu guvernamental constata cu lacrime de crocodilu, că tote reportele Transsilvaniei au venit in eea mai mare confusione, si unuinea escutata in modu legalu inca totu nu si-a validitat consecintiele asupra afacerilor practice ale tieri. E tempulu

supremu, dice elu, că guvernul să se occupe se riosu cu afficerile Transsilvaniei, si initiativ'a spre reforme trebuesce luata inca de pre acum'a. Transsilvaniu, alu caroru-a consiliu e decidiectoriu in tote despuseiunile guvernului, nu stă la innalț mea situacionii ; ei aru fi trebuitu inca de multu să staruesca la guvernu, că acestu-a să execute uniuene, să cauzeze privilegiile in Transsilvani'a, si să promove interesele materiale ale tieri. — In fine diuariul „Hon” cere in unu articlu, datatu din Brasieu, regularea Transsilvaniei prin executarea neamenata a uniuenei.

Pre cum se vede din ordurile de mai susu, cestiunea transsilvana, adeca a uniuenei, a devenitul pentru Ungaria cestiune de vietia, dar' dorere că sub provisoriu de cinci ani alu ministerielor dloru Andrassy si Lónyay ea mai multu s'a incercat decât regulat, si neintielegerele s'a sporit u atât de tare, incât asta-di se recere una măna forte dibace spre a aduce era lucrurile in adeveratulu loru cursu. Ce e dreptu diuariile magiare ceru imperiosu executarea uniuenei Transsilvaniei cu Ungaria, dar' nu cugeta, său celu pucinu nu vrău a cugetă, că acesta uniuene, după ele legale, s'a decretat in locu incompetente, si fără concursulu Romanilor, cari formeza marea majoritate a poporatiunii din Transsilvani'a. Noi din parte ni asceptăm, că organele unguresci, desbracandu-se de datin'a propria loru, d'a ignoră ce'a ce nu se poate ignoră, ori cătu s'aru svirgolf ele, să stă la vorba cu noi si să ne intielegemu imprumutatu in privint'a celor ce sunt de facutu, că ci altu-eum tota operă loru că o voru crea fara inviore si concursulu romanilor ardeleni, va fi numai unu globutiu de spuma, care la prim'a suflare a ventului dispare fara urma. In fine nu potem a nu ni implini si cu acesta ocazie detorinti'a, declarandu franeu, că pâna candu ungurii si guvernul loru voru privi cu neincredere la noi, din parte-ni inca voru fi totu-de-un'a intimpinatii cu n-incredere.

Comissiunea unguresca pentru codificare lucra cu asiduitate la redactarea projectelor necessarie. Primul elaborat, cu care voiesce guvernul a intempiu partit'a sa si care are de cugatu a-lu presin & camerei inainte, său celu putinu de una-data cu bugetulu, va fi projectul nou lui regulamentu alu camerrei. Acestu-a e aproape gata si intre alele contine si propunerea d'a introduce clotur'a, una institutiune parlamentară practicata sub rigid'a domnia Napolonidilor. Pertratarea regulamentului va urmă imediatu după verificari, si in tempulu acestu-a comisiunea financiară se va occupă cu esaminarea bugetului. Afara de regulamente, comisiunea codificatoria mai elaboreaza si alte proiecte de legi, remase nedeliberate in sesiunea trecuta, precum spre es. regularea cestiunii colonistilor si organisarea Ludovicuui. — Că u despre deschiderea dietei, acesta va urmă definitiv in 3. septembrie, in 4. sept. se va ceta mesajul imperatescu, si după aceea va urmă caleto n'a Majestăti Sale la Berolinu.

Deputatiunea regnicalora croata si-incepù in fine lucrările. Prim'a sa ocupatiune consiste, fără indoieala, in a revidiu legea de impacatiune de la 1868, si nu ne indoimur neci pre unu momentu, că cu acesta ocazie ea nu va intrelasă d'a face tote modificările reclamate de natiunea croata si neaperate pentru pacea si prosperarea tieri.

Evenimentul mai importantu, ce avemua a inregistrá din strainetate, lu formea si acum'a ominosulu resultatu alu imprumutului francesu, care in momentulu prezintă se urca la cifra de 43 miliarde. Ministrul de finanțe Goulard grăbi a cunoscintia Adunareas natiunale despre acestu miraculu finanziar, prin unu raportu officiale, din care estragemu urmatoriele pasajie : Au trecutu aprope 18 lune, dice ministrul, de candu eu dorere amu luatu a supra-ne enorme greutăti, ce ni li-a impusuna pace grea. La cinci lune după inchiaarea păcii a succesu primulu imprumutu, fiindu acoperitul mai bine de doue ori.

## FOISIORIA.

Biru 'n Romani'a.

(Balada populara.)

I.

In tîr'a romanescă  
— Domnulu s'o pazescă  
Turci s'e n'o robescă  
Si s'o prepadesca —  
Veste a s'a ivitu  
Carte că-a venit,  
Dela 'mpatia  
Totu pentru porfia  
Si d'in anu in anu  
Nôa pungi de bani,  
Nôa si mai nôa  
De trei ori mai nôa,  
Tiér'a a seracitu  
Că turcu-a venit !

\* \* \*

Unu popa seracu,  
De-svere maracu,  
De fete bogatu,  
Totu fete de datu,  
Multu se supera  
Că elu mi-si avea  
Trei petri de fete  
Cu perulu in plete  
Cu cositi'a negra  
Cu-anima 'ntréga  
Cu sprincen'a trasa  
Pe-nu firu de matasa,  
Si elu nu potea  
De-a le marită,  
Dara le mană  
La plugu de-a ară,  
Banii s'e-i sporescă,  
Birulu s'e-lu platescă !  
Si cea micutea  
Boii că-i tineea  
Totu de funjora  
Că de-o colioră,  
Si cea medilocina

Cu sbiejulu in mană,  
Cu portu muieresca,  
Dar' glasu vo'nicescu,  
Si-apoi ces mai mare  
La lucru mai tare,  
Plugulu lu prindea  
De cérne-la tineea,  
Pamentulu sdrobiá !

Prandiu candu veniá,  
Boii-i slobodiá  
Si se odihniá, —  
Dar' nici imbecá  
Si ele vedeá  
Pe padin'a mare  
Cum viuu turci calare,  
Ele se spară,  
Cea mare graia :  
, Suroriloru moie !  
Scöteti cutiftele,  
Si taiati codile  
Codile de boi  
Dela ameudoi, —  
Că se ne scapamu  
Noi se ni legămu  
Coditiele nostre,  
La boulu de brésda,  
Că-i mai priceputu  
Si e mai cornutu !“

Codile taiá,  
Boii-acas' mergea,  
La popa-ajungea,  
Pop'a se spară,  
Si se vaeră,  
Boii-su făr' de côte  
Pop'a făr' de fete !  
Fetele fugiă  
'N codru s'ascunde,  
Ele retaciă  
Si de turci scapă !

II.

Unu teneru flamando, ?)  
P. in codru amblandu,  
Elu că mi-si afă  
Si elu se 'ntalnă  
Cu-o feta seraca  
Cu cositi'a negra  
Cu sprincen'a trasa

Că firu de matasa,  
Ochisiorii ei,  
Mur'a padinei,  
Pelea trupului  
Fétia j-jului,  
Tenem-i graia :  
, Spune drag'a mea !  
Cin' te-a botezatu  
Ce nume ti-a datu ?“  
— „Eu că ti-voiu spune  
Tie, ala meu nume,  
Daca vrei si poti  
Tu că să me scoti,  
Si să nu robescu  
La neamu paganescu ? !“

Voinicu-i graia :  
, Scumpa drag'a mea !  
Haida tu cu mine  
D'in paduri straine, —  
N'am vr'nu bine multu,  
Dar' eu am avutu,  
O casa de pétra,  
Si ni-a remasu sparta  
Turci o-au parlitu  
Si o-au prepadiu,  
Inse că-unu voinicu  
Era o radicu !“

Fét'a-lu ascultă,  
De elu i placea,  
Si-apoi respundeá :  
, „Eu sum fér'a popei  
D'in satulu Moldovei !“

Si cu elu porniá  
In satu se bagă  
La casa ajungea  
La-lu zidu parasitu  
De turci prepadiu,  
Bozu că si-taiá  
Cas'a-o astrucă,  
Si se cunună  
Si se odihuiá !

Abi s'a carpitu,  
Si carte-a venit  
Dela 'mpatia  
Totu peatru porfia,  
Totu d'in anu in anu  
Nôa pungi de bani,  
Birulu s'e-lu platescă,

Prețul de Prenumerat	
Pre trei luni	3 fl. v.
Pre cinci luni	6 fl.
Pre anu intregu	12 fl.
Pentru Romanii :	
pre. intregu 30 Fr. = 30 lei	
“ 6 luni 16 “ = 16 “	
“ 3 “ = 8 “ = 8 “	
Pentru Inserturi :	
10 or. de linia, si 30 or. taxa'ta brale pentru fisice-care publica- tione separate. In locul dezechui 20 or. de linia.	
Un exempliar costa 10 cr.	

Dar spre a termina opera eliberării teritoriului, treburămu să publicăm alu duioile imprumutu, constatatoriu d'in trei miliarde. Subscriptiunea publică ni-a oferită: în rente 2.464.116.482 franci, în capitalu 41 miliard 641 milione. În aceea summa Francia figurează cu unu miliardu 427 milione rente; Parisulu a datu 981, era de departamentele 246 milione. Situația a subserisun unu miliardu 427 milione rente; — deci Francia a fostu de ajunsu spre a acoperi singura împrumutu. Comentariile sunt superflue. Nu fără emotiune luarău cunoștiinția despre acestu rezultat, și ne întrebămu: ore nu jace aci vre o cauza spre nelinișcire. Dar după una cugetare în scăta în fine ajunseram la rezultatul, d'a privi cu incredere acestu miraculu financiaru. Luerulu e ne mai audiu, dar se poate spune că usor: avea mobile a buetu in tempulu nostru proporțiuni enorme. Totul e nou in ceea ce vedem; creditul publicu a ascultat de legile, cari pâna acum'a nu le amu cunoscute, si cari nu trebuie să insufle spaimă intelectiunii și precauțiunii noastre. Amu fi nedrepti daca amu devinătări prin acestu împrumutu și n'amur remană la unu rol modest, fără pericolarea increderei noastre in venitoriu. Francia scie ce inseamnă cunventul ei, si capitatele intregei lumi au incredere in elu. Seniștu necesitatea d'a multiumi lui Dumnedieu, care ni-a permisă să contăm estu-modu la venitoriu; dar să nu uitămu, că acestu rezultat avem a-lu multiumi onestității Franciei, amorei ei către libertate, si republikei conservative. Europa are incredere in aderintia noastră către principiile fundamentale ale fia carei societăți civilisate; să înțelegem acăderea prin unirea nostra, prin înțelegere si lucru. — Acestu raportu emotiunatu alu ministrului Goulard sù adese ori intreruptu de aplauze stangei, mai alesu la numirea și freii de 43 miliardă și la amintirea despre republică conservativă. D'in contră, dreptă Adunării asculta in tacere pro-ministrul, si lu aplaudă numai atunci cangu vorbă despre multiumită, ce detoresce Francia lui Dunedieu.

### Transsilvania.

In fine valurile electorale nu mai agitădeieră, pâna si resturile torrentelor incepă a se că; dăra acestea lasă in urme foarte triste ale devastării morale, despre care si pot face ideea numai celu ce le vede la fața locului. Cele mai furiose agitații au decursu in Secuime, unde poporul si de altmintera furiosu d'in natură sa, vediindu se inselat de conducerii si mai de multe ori, astă-dată in mai multe cercuri

electoralii li-arestatu pînă si a facutu de capulu seu. La secui stangacii au cascigatu astădata terenul multu de la guvernamental; dăra seci pentru ce? pentru că după legea cea bătăra d'in 1848, in cercurile electorale secuiescii, numerulu alegitorilor este in comparație multu mai mare, decât de es. in cele d'in comitate, si chiar decât in astă numitul F undur regescu (sasime). De aici urmă, că ori cătu sunt secuii de săraci, poti si corruptibili, fiind ei prea multi in căte unu cerru, pre acel magnati de formatu duodetui i costă prea multu, că se cumpere la majoritate de voturi, mai alesu că omulii facuseră in a. 1869 scola buna: ei au tie-nutu munte cu cătu său plătitu voturile, astă-dată au sciutu să cera pâna si indicătu.

Agitatorii si partizanii d'in opposiție nu prea au bani, dăra au gura buna, sunt maestri in retorica, și-apropia muntii de aur intr-o perspectiva forte placuta, rapescu cu sine si ducu la urna si, daca viu, la arma.

D'in tote scandalale secuiescii, celu mai mare a fostu celu de la Covasna, carele inca nice pâna astă-di nu s'a finit, si carele a intrebatu pre ala lui Berzeneczey et. Comp. de la Tergulu-Mureșului. La Covasna, pre langa ce s'a versat sange omenescu, pre langa ce s'a detasat trei companie de pedestre regulata si unu escadronu de husari pentru restabilirea ordinei si a securitatii, violenții a poporului secuiescii s'a manifestat in dueo directiune in modu forte neplacutu pentru regiunile superioare magiare.

„Nu voim să e audiam de candidatul străinu, adus d'in Ungaria, si cu atât mai puinu, daca acelu candidatul mai este inca si ministru.“ Dupa ce se versă sange si precandu secuii cautați spre morte pre comitele Benedictu Mikes si amintiau totu-una-data altoru magnati de ai lor, mai multi d'intre ei au mersu pre la officieri trupei, că să li spuna, că ei nu mai potu să suferă jugulu ce li au impus connationalii lor, că eră mai bine sub nemți si că se roga de dd. oficieri, că să scria la innaltele locuri, că ei voru să scape de amplioati de ai lor, să li tramita a Császár Ö Felsége omeni de ai sei, cari să li facă dreptate!“

Toamna primim de la apele minerali d'in Covasna una episodă de dato 26. iuliu, d'in carea scotemă acestea: „In dominecă trecută (21), secuii d'in siepe comune s'au adunat in numeru mare si consultându-se au decisu, că dacă se va redeschide urnă spre a continua cu alegările intrerupte, ei să se abțină cu totul. In 24 comisiunea venise să se continue. In acea zi cele trei companie d'in garnisona au fostu consignate si făcăre ostasiu prevedintu cu căte 60 patroni.

Una companie era comandata immediat in fața casei, unde stă comisia nea, era pre strade amblă patrole cu puscole incarcate, de să plouă de versă, incătu nu era nici una probabilitate de unu conflussu mai mare de popor. In fine totu-si, după siese ore forte grele pentru soldati, era că se prezinta in comună una ceta numerosă de secui plouati că vai de ei. Acești-a erau alegătorii d'in cele siepte comune, cari nu apucaseră a vota in iuniu. Cetă înaintă pâna la locul comisiunii. Acolo cătăva fructasi de ai loru intrara cu unu protestu, in care spunu, că ei, in fața a poterii brutale, a fortiei majore si a toturor nelegiurilor comisie, au decis in unanimitate a se abține de la alegeri. Cu acestea alăturii s'au retras, alegările s'au inchisau, Tisza fiu proclamat de deputat. Acum se aude, că mane voru pleca de aici două companie, era ună va ramane spre aperarea comisiunii judecătorescii cercetătorie, pentru că secuii au protestat si a supră competenție acestei-a. Secuii adeca au si inceput să perda ori cea de incredere in justiția ungureasca. Vi le scriu tote acestea intocmai precum le vedui si le audiu — Gerasimu.“

„P. S. Presedintele comisiunii inquisitorie e d. Páthy, omu pre cum se cade; nu-i placu nice lui aceste trebe, dăra de la elu nu depinde. 19 secui se astă pusi la umbra d'in cauza revoltei de deunadi. Secuientele cara petrele in siuri si incurageaza pre barbati, că să „toce pre domni.“ Idem.“

Aceste sciri n'au necesitate de comentariu. Acestea dă „P. Lloyd“ d'in 23. iuliu („Federat.“ Nr. 77.) are dreptate, daca recunoscă, că nu numai români si sasii, ci si secuii sunt prea nemulțumiti. „Lloyd“ să aiba inca ce-va pacientia.

In cercurile electorale românescii transsilvane nu s'au intemplatu escese, s'au intemplatu in se unele lucheruri ici-cole, de cari nasce servilismulu in scortosiatu, seracă, absolută lipsa de educatiune politica, lipsă de orice tactu, de orice prudentia si deminitate pre terenul politicii, lipsă de prassa că si de teoria, lipsă si de disciplina. Dara incă bine că cele mai multe d'in aceste defecte si a patită sunt mai multu exceptiune, decât regula. Ceea ce e mai trist este, că bocotanii d'in Brasovu au intrebatu in aceste defecte pâna si pre cei mai simpli tierani. Din cum au pornitu pre calea lor ratecita, au facutu la crimpitie ună preste alta, au datu d'in gropă in gropă, si au impletitui ei si-si retină pre banii si pre onoarea lor, apoi s'au prinsu si incurcatu intrinsa, pâna candu si-an datu in nasu; bine că nu iau si sangeratu.

In nr. 77 speraseram, că cele trei diuarie politice locali „Gazetă“, „Kronstadt. Ztg. si „Ne-

Să se odihnește!  
Si ai lui vecini,  
Credi, de Dobriceni?  
Sai, omens icleni  
In ura-lu luă  
Să-pismuia  
Bine că traia  
Cu setă sa,  
— De mandra in lume,  
Nu se poate spune —  
Greu biru i punea,  
Pe elu aruncă  
Totu d'in luna 'n luna  
Căte-o punga plina,  
Si d'in anu in anu  
Năpungi de bani.  
Unu anu mi-si trecea,  
Si elu bani avea  
Birulu si-lu platea  
Si se odihniă  
Cu mandruia sa!

III.  
Altu anu mi-venia  
Birulu se 'mmariă  
Birulu greu eră  
Slagiloru venia  
Si ei renduia  
Birulu să-lu plătescă  
Să se odihnește,  
Ei bani nu avea  
Si atunci graia  
Cătra mandruia sa:  
, Tu se mi te scoli  
In ivitu de dori,  
Si tu te schitescă  
Si te 'mpodobescă,  
Fetiști rumenescă  
Sprincen'a-ti negrescă  
Că noi vomu se mergem  
Si se ne petrecem  
La tergu la Brasovă<sup>3)</sup>  
Căci e tergu nou,  
Si eu te voi dă  
La celu ce ar vră  
A te cumpără,  
Banii voi u luă  
Birulu voi u plată

Si m'oio odihni!“  
Nevestă ridea,  
Pentru că credeă  
Că elu se glumă,  
Dar elu i graia:  
„Ba ou, nu giumeșeu  
Ci 'ti poruncescă  
Că să te cuitescă  
Să te 'mpodobescă!“  
Ea atunci plangea,  
Si d'in graiu dică:  
„Că de-asiu fi murită,  
Candu te-am intalnită,  
Si de-asiu fi creștă  
Candu m'am cununat!“  
Si elu suspilă,  
Dar ea se seculă  
Mandra se faceă  
Si se imbracă,  
Amendoi plecă  
La tergu ajungea,  
Colo la Brasovă  
Că e tergu nou,  
De mana o luă,  
Cu ea se primblă  
Orasiulu de-a rendulu,  
Uliți de-ameruntulu,  
Nimeni nu 'ntrebă  
Sevai! elu ce vră?  
Pâna 'lu vedeă  
Unu micu turculetiu,  
Micu de greculetiu  
Si cu perulu cretiu!

IV.  
Turca 'n drumu li stă,  
Si d'in graiu graia:  
„Ce mi te preporti  
Totu in susu si 'n josu,  
Cu o coconita  
Că o lubenita,  
Au tî soriora  
Au vr'o verisioră  
Au vr'o cunnatiōra  
Au nevestă ta?“  
Voiniculu graia:  
„Nu mi soriora  
Nici vr'o verisioră,

Ci-i nevestă mea!“  
„O asiu cumpără,  
Ce-mi ceri pe ea?“  
Barbatulu graia:  
„Care s'ar afă,  
Să o cantărescă  
Să o cumpenescă  
In galbeni de trei ori,  
Taleri de cinci ori,  
Banii i-asiu luă,  
Muieră i-asiu dă!  
Micu de greculetiu  
Micu de turculetiu,  
La galbeni gandiă  
Ca-ci prémultu cerea, —  
Nevestă-o vedeă,  
Tare i placeă,  
Că de mandra 'n lume  
Nu se pote spune, —  
Pe barbatu chiamă  
Cătra elu graia:  
„Nu-mi ceri multu pe ea,  
Banii să ti-i dau,  
Nevestă să-mi iau!  
Si o cantăriă  
Si o cumpenă  
De trei ori in galbeni  
De cinci ori in taleri,  
Banii i predă,  
Nevestă-si luă!  
Barbatulu plecă  
Credi, totu suspinandu,  
Si d'in peptu ofandu!

V.  
Ei celu turculetiu,  
Micu de greculetiu,  
Nevestă-o luă  
Gură-i sarută  
Si o piscură  
Că dragă-i eră,  
Ea atunci dicea:  
„Stai tu turculetiu  
Teneru greculetiu  
De-a me scută  
De-a me piscură  
Nici nu te grăbi  
Nici nu te făți,

## Caus'a romana la 1872.

(Urmare.) \*)

Al. XI. Urmarea naturale a eschiderei romanilor nobili si liberi d'in sistem'a politica a tierei, remanendu-li acestori-a numai usuarea relativa a asiè numitelor libertati individuali, fù, ca cu ocaziea trecerii Ardealului sub cas'a domnitor Habsburgica, ca regi ai Ungariei, natiunile si religiunile cele privilegiate si-asigurara drepturile de statu prin diplom'a Leopoldina d'in an. 1691 nu mai multu sub vechi'a numire de nobiles, Siculi et Saxones, ci sub numirea ce corespunda faptelor de Hunguri, Siculi et Saxones, si de patru religiuni recepte: romano-catolica, reformata, luterana si unitaria cu total'a eschidere a romanilor.

Al. XII. Vedjenda asiè dara romanii atatu d'in diplom'a Leopoldina, catu si d'in acordele susu numitelor natiuni si religiuni privilegiate, apoi a resolutiunei Alvintiane si a diplomei supletorie d'in an. 1693, ca pana si nobilimea romana si cetatienii romani de prin orasiele libere si d'in fundulu regiu, mai cu seama d'in punctulu de vedere religios-riu — pre atunci forte cardinalu — se eschidu dela drepturile publice-politice, se vedura necesitatii de a cugeta la delaturarea acestui obstaculu si de aceea trecuta parte mare la unirea cu biserica romano-catolica pre langa casigarea unor diplome d'in 1699 si 1701 dela Leopold I, prin cari li se promitu, pre langa sustinerea ritului bisericescu, aceleasi drepturi, de cari se bucura romano-catolicii.

Al. XIII. Inse pre tardiu! — pentru ca in poterea diplomei Leopoldine d'in an. 1691 in contra egalei indreptaritii a romanilor cu cele latte natiuni privilegiate — afara de obstaculu religionariu — acum obsta si caracterulu de nationalitate. — De aceea incercarile romanilor la diet'a d'in 1744 pentru rescumperarea drepturilor politice nu potuta avea altu resultat, decat articolul de lege VII. d'in acelui-a-si anu, prin care episcopatul greco-catolicu se inarticula in legile tierei cu promisiunea acelora beneficie, de care se bucurau biserica rom. cat., cu care s'a unitu, fara prejudiciul celor latte religiuni, — sau cu alte cuvinte, — ei se facura apendice la un'a d'in cele patru religiuni domnitor, ca si nobilii si liberii romani de religiunea greco-catolica, ca apendice la un'a sau alta d'in natiunile dominante.

Al. XIV. Dupa atat'a esperintia trista, romanii devinera in fine la convictiunea aceea, precum ca numai schimbarea radicale a sistemei politice d'in punctulu de vedere atatu confessionale catu si nationale, li pote ajutat la egal'a indreptasare cu cei-a-lalți locuitori ai tierei, si de aceea in representatiunea loru catra diet'a d'in an. 1791 pretinsera recunoscerea si inarticularea natiunii romane si a confesiunii loru ca egali indreptatiti cu celelalte natiuni politice si confisiuni recepte. — Inse rezultatul acelui reprezentanti sunt namai d'in nou'a pronuntare a celor trei natiuni si patru confisiuni recepte de factori politici ai constitutiunii ardeleni era pentru romani se adause numai articulul

\*) A se vedea nrulu trec. alu „Federat.”

mere" ni voru aduce informatiuni esacte despre metamorfosea d'in Brasovu. Sperantia desierta. Tote trei diarie locali indopu pre publiculu loru cu nisice certe minutiose, d'in cari nu poti alege mai multu, decat ceea ce scia si pana acum tota tiera, ca adeca sasii d'in Brasovu si districtu, de-si in minoritate numerica, ajutati insse de afusit'a lege, de ministeriu si de proverbial'a loru prudentia, au tranttu pre infratiti, cari au fostu multu mai lenesi, decat sè cetesca si sè studieze legea, si multu mai infumurati, decat sè voiesca a pricope, ca pre langa asemenea lege, trasnita si fulgerata, n'au sè scoata nimieu la cale.

Una impregjurare spurcata nu o scie publicu, care inse este complimentul toturoru scandalelor politice, cate au comisso brasovenii de 1½ anu incoce. In domineca de 21/9 iuliu, candu au mersu cei 1209 al-gutori infratiti (romeni, unguri, armeni, nemti, evrei, er' nu numai romani, cum dace unu telegramu) pre de-asupra loru fal-fa si unu drapellu negru-ro-siu-u uriu, adeca drapellu marei Germanie, drapellu imperiului germanu. Mare bucurie intre sasi, candu au vediutu, ca infratitii au mai comisso inca si aceste nebunia de legatu.

In martiu 1871 Roman'a intrega imbracasse doliu d'in caus'a acelui steagu fatal pentru romani, care dede ciascuna demonstratiunilor de la sal'a Slatineanu in Bucuresci si la tote consecintele acelora-a. In aprilie se scola romani si siunguro-armenii d'in Brasovu in contra acelui-a-si steagu, declarata pre sasi de tradatori, pentru-ca se inchinara la acelu steagu la portretul cesarelui Vilhelmu; dara in iuliu 1872 vinu totu romani, apuca drapellu nemtiescu, cum amu dice, din man'a sasilor, lu-punu alaturea cu alu Ungariei si cu alu Transsilvaniei, se inchina lui si mergu in processiune sub umbrele acelui-a-si pana la casele municipalitatii. Spectatorii, cari pricepeau lucrul au incrementat la vederea tricolorei germane, cu atatua mai vertosu, pentru-ca tricolorea austriaca lipsia cu totulu. Comandantele regimentului d'in locu descende d'in locuita sa, pentru ca sè se convinga pre deplinu, dupa aceea merge in susu la comissoane electorale, unde petrece ca 20 de minute. Raportul se duce in aceea-si dì.

Tradare? Nu: Copilaria, vanitate, lipsa totale de ori-ce conducere seriosa, demagogia deschiata. Ertati-li domnilor, ca dieu n'au sciuat ce facu.

Dara sunt germani suditi, de protectiune germana in Brasovu? Nu este unulu uniculu. Sunt germani si vre-o 3—4 prussaci veniti, casatoriti, naturalisati aici pre locu, era unulu d'in ei, unu fostu locotenentu, e in functiune la magistratu. Si apoi sè totu fia germani straini, nu

Credi cu trupulu meu,  
Cà-a fi totu alu teu, —  
Dar' eu cauta la tine  
Cà-ci tu sòrte bine  
Se semeni pe mine,  
Séma se luamu  
Si sè ne 'ntrebàmu  
Neamu se nu ni simu,  
Sè pecatumu!  
Teneru turculetiu  
Micu de greculetui,  
Sema si-luá  
D'in gura graia:  
, Cum se fia asié ? !  
Ea atunci dicea:  
„Unu frate-am avutu  
In bratu l'am tienutu,  
Turciu l'au robitu  
Si mi l'au grecitu, —  
Dar' pe statu, amblatu,  
La ochi, la cantatu  
Etu ti-a semenatu, —  
Si e insemnatu,  
Cà focu am facutu  
La focu l'am tienutu,  
Si elu mi-a scapatu  
De l'am schienteau,  
Credi, in spat'a drepta,  
Deci mi te desbraca,  
Si mi te aréta ! ”  
Etu se desbraca  
Nevést'a-lu cauta,  
Semnulu si-lu afia,  
Si i-lu areta,  
Dar' elu o 'ntrebá  
De ce neamu erá,  
Si ea-i respundea:  
„Eu mi-su fél'a popii  
D'in tier'a Moldovii,  
A lui pop'a Iov'a  
D'i satulu Moldov'a ! ” \*)  
Candu elu audiá  
D'in gura graia:  
„Pote că-i asié,  
Ea-su feitorulu popii  
D'in tier'a Moldovii,  
A lui pop'a Iov'a  
D'in satu d'in Moldov'a,

Credi, unu tureu bogatu  
Demultu m'a luatu  
Si m'a invetistá ! ”  
Si ei se afia  
Cum-cà frati erá,  
Apoi elu dicea  
Catra sor'a-sa:  
„Ertă-me pre mine  
Cá vedi că cu tine  
N'am facutu pecatu, —  
Si te-am sarutatu  
Nu că pesteaste  
Ci că sororea ! ”  
La mésa-o punea  
Si d'in graiu dicea:  
„Siedi tu sor'a mea  
Cà eu dieu me ducu,  
Credi că sè-ti aducu  
Barbielulu teu  
Ginere d'alu meu ! ”  
VI.  
Etu atunci pleca,  
Prin orasius amblá,  
Si unde unu birtu erá  
Acolo intrá  
Pe toti intrebá,  
Pana mi-lu afia  
La mésa siediendu  
Si d'in peptu oftandu,  
La unu paharu de vinu  
Sevai! cu vins plinu,  
Nu-lu mai potea bé  
De pararea rea,  
Si cum lu-vedea  
Astfelijiu 'i dicea:  
„Hei! tu voinicelu,  
Alu meu ginerelu,  
Aid' cu mine a casa  
Cà a ta nevesta  
Mi e sora mie,  
Se cuvine tie,  
Era ce ti-am datu  
Fia-ti tie datu,  
Sevai! că o parte  
Dela alu ei frate ! ”  
Barbatulu audiu  
Bine 'i pareá,

Amendoi pleca  
Acasa ajungea,  
Apoi incepea  
Credi, a povestí,  
Care ce pati,  
Gostia faceá  
Si se petreceá,  
Acas' se 'ntorceá,  
Birulu sè-lu platéscă  
Sè se odihneșca ! ”

Dr. A. Marienescu.

\*) Prelucrata dupa exemplarile: 1) de la Pavelu Giuca invenit in Ticvanciu-micu, 2) de la Iosifu Olariu d'in Domani, dictatul de Iosifu Miclea Cazimiru d'in Maidanu, 3) de la Ionu Sporia studiente in Oravita, dictatul de Pav. Penda d'in Comorisce, 4) de la Davidu Lazariciu d'in Glimboca, in Ardélu.

1) La Iosifu Olariu numele tenerului e Doicinu si a fetei e Flóre. La cei-a-lalți nu e nume. Acestu exemplarul diferă inca in aceea că versurile sunt de 7—8 silabe.

2) La Iosifu Olariu e „Dobrigeni.”

3) La Ionu Sporia.

„La tergu la Bradion  
Cà-ci multi purgeri vina.”

Purgeri-Bürger.

La Davidu Lazariciu:

„La tergu la Rosiovetiu  
Unde au mandrele prediu ! ”

4) La Davidu Lazariciu:

„Eu sum fét'a Banului  
D'in tier'a Ardéolui  
Nepót'a 'mparatului ! ”

La Iosifu Olariu pop'a se numesce: Opria.

In colectiunea d'in brosura II. de balade de la mine e o balada „Mihaiu Vitézulu si boierulu Dobricianu.” Versuri de sub not'a a 2. e uniculu punctu, carele ar' areta epoc'a baladei „Birulu in România”, si o credu de pre tim-pulu lui Mihaiu Vitézulu, anii 1592—1601, pentru-ca pana acum a despre famili'a Dobricianu alte urme nu se afia.

M.

60 d'in 1794, prin care confessiunea gr. or. neunita, care pana atunci era numai tolerata, si se garantava liberdarea exercitului religionarii, era credinciosilor acestei religiuni si se promise ca: „*Pro sua conditione ad instar rei in quorum incolarum tractentur.*”

Al. XV. Catu de vaga su acesta determinatune legislativa, s'a vediutu apoi d'in gravaminele romanilor indreptate catre diet'a din 1842, in care ei se plang, ca nici chiar locuitorii liberi romani din fundulu regiu, care „omnem diversitatem jurium excludit”, nu se admisu nici la administratiurea municipale, si chiar nici la invetierea si exercitarea vre-upei industrie, ba in tempurile cele mai recenti natuane saseca, pre bas'a unei sisteme vase teritoriali si a uneru privilegie neesplacibile se incercase, si se incerca inca si adi a escluse d'in fundulu regiu si dela participarea la drepturile politice si economice ale acelui-a pre cele mai inseminate parti a acelui-a, locuite numai de romani, asi pre scaunele filiali a Salistei si a Talmaciului si pre comunele tienetorie de teritoriu Branului, octroindu aci principie urbariali, cari nici candu nu au esistat in fundulu regiu. Chiaru in programul sasilor din 4-5 in anu 1872 facut la Medias, rad'ea ei atari pretensiuni a supr'a scaunelor Salistei, Talmaciului si a tienutului Branului, cari atingu in una esentala parte si pre fostul regimentu I. roman de granitia, si se silesca in genere pre toti romanii din fundulu regiu a-i eschide dela participarea la averea acelui-a, pana candu pre de alta parte pretindu pentru sine, ca natuane sasa, o predominire natuane privilegiata; tote acestea pre bas'a unei interpretari a legilor transilvanene susu citate.

Al. XVI. Despre aceea, ca catu de mare invurintia si consecintia de feru au eschiderea romanilor dela drepturile publico-politice chiaru si asupr'a drepturilor individuali de conlocuiteri ai tierei, amu potea erumeră exemple cu multe — va ajunge inse de a constata aci pre langa cele aretate numai atata, ca chiaru si in ajunulu anului 1848 mai multi tineri, fii ai cetatiilor brasoveni, se respinsera d'in punctul de vedere natuane si religionarii dela administratie la praca langa magistratur'a municipale, si dela invetierea meseriei de caldararii, sapurarii si altele. Ba pana acolo mergea rigorea consecintelor sistemiei de natuani si religiuni privilegiate, incat romanii brasoveni, cari pre tempalu absolutismului Iosefini redicara o beserica comună cu vre-o catu-greci din Brasov, se eschisera mai tarziu dela administratiunea besericicu, sub cuventu ca romanii, ca cetatieni neprivilegiati, nu sunt capace de a partecipa la administratiunea unei corporatiuni besericesci, care de aceea se transpone grecilor straini ca la omeni privilegiati, — si vatemarea acesta principale a romanilor, cu tote ca deosebirea acesta intre omeni privilegiati si neprivilegiati politice au incetatu, — nu se potura vindecă nici pana astazi sub constitutiunalismul celu liberal al Ungariei.

Al. XVII. Dupa astfelu de rezultate dereroze a diuturnului procesu politicu alu romanilor facia cu legea natunilor si religiunilor privilegiante in Transsilvania uniunea acestei tiere cu Ungaria, care despre o parte se enuviase prin art. VII a dietei din Posoniu din an 1847/8, era de alta se pregata a se primi si in diet'a Ardélu, a trebuitu se interesedie si pre romanii ardeleni cu atata mai mare incordare, cu catu ei sperau cu totu dreptulu, ca prin atare actu nou de statu se voru poté mai usiosu vindecă si vechile injurie, ce le-au suferit ei dela tenuitatea si ingustitatea de anima a legislatiunei ardelenie.

Al. XVIII. De aceea romanii nu au fostu si nici nu s'au declaratu vreodata in contr'a principiului uniuinei ca unei legature stirse intre Ardélu si Ungaria, de cum a esistat dela an. 1726 incete; — dura edocti prin trista esperinta facuta cu cestiuene actelor de statu dela an. 1437/8, 1526/8, 1691/3, 1744 si 1791, ce ie-amu atiusu mai susu, cu totu dreptulu s'au potutu teme, ca intocminderse actul uniuinei prin o dieta, din care romani erau eschisi, cele-lalte natuani si confessiuni voru transplantata era tote vitiurile sistemei politice ardelenie si in nouu statu eu pericolitarea intereselor locuitorilor romani, care emere — dorere! in urma sa si aretatu ca n'a fostu nefundata.

Al. XIX. Deci romanii ardeleni cu doue septemane inainte de deschiderea dietei din Clusiu aduandu-se d'in tote partile Ardélu in 15. maiu 1848 la Blasiu, si consultau-se aci sub asistentia comisarilor regesci intre altele si a supr'a cestionei de uniuine, au indreptatut atata catra domnitorulu, catu si catra diet'a Ardélu o reprezentatiune cu rugarea, ca mai antau se se inarticuleze natuina romana si confessiunile ei, si prin urmare numai conchiamanda-se ca atare de a luá parte la legislatiune, ca factoru egalu indreptatut cu cele-lalte natuani si confessiuni politice, se se iere si cestiuene unionei la pertractare, altcum protesteză in contr'a ori-carei otariri de nobis sine nobis.

Al. XX. Duca se asculta cererea cea drepta a romanilor macaru in ora a 11, uniunea Ardélu cu Ungaria se proclamă pre langa concursulu romanilor cu o mai mare si mai sigura unanimitate, decat s'a intemplat, si se poate efortu fara tristele umari, ce le sentim pana asta-di.

Al. XXI. Dara dieta celoru trei nationi si patru con-

fessiuni recepte ale Ardélu, cu tote ca intre propositiunile regesci avea si cestiuenea egalei indreptatut a romanilor, desconsiderandu drept'a asta a loru cerere, decretara uniunea Ardélu fara concursulu natuinei romane, si inca intr'unu modu, care din nou vatemă cele mai vitali interese ale acestei-a.

Al. XXII. Pentru ca, pre candu art. I alu dietei din an. 1848 despre o parte primesce egalitatea de dreptu a tuturor locuitorilor ca si in Ungaria, pre de alta parte sustine institutiunea cea vechia de trei natuuni privilegiate pre teritoriulu Ardélu unificatu cu teritoriula Ungariei. — Ce valoare inse pota avea egalitatea de dreptu, libertatea personala facia cu natuunile politice, amu vediutu mai susu candu amu aretat, ca in ce chipu nobilulu seu cetatienu liberu romanu era namai o paria politica facia cu nobilii si cetatiunii celoru trei nationi politice. Era cum-ca prin art. I alu dietei din Clusiu din an. 1848 intr'adeveru s'au sustinutu acote trei natuuni politice, se vede din mai multe urmari, si anume iudata si din §. 1. alu acelui articolu de lege, care in legatura cu §. 3. alu art. VII alu dietei din Posoniu din an. 1847/8 conchiamă in cas'a representantiilor a dietei comune din Ungaria 73 de representanti, nu ai locuitorilor din Ardélu, ci ai celoru 9 jurisdictioni magiare, 5 seruie, si 11 sase, apoi ai orasielor privilegiate; era in cas'a de susu numai pre fostii regalisti ai Ardélu, cari, dupa sistem'a politica a acestei tiere, n'au putut fi altii, decat d'in sinulu celoru trei natuuni politice si patru confessiuni recepte. Unde sunt asiile dara chiamati de a participa la legislatiune si romanii ca atari?

(Va urmă.)

## VARIETATI.

\* (Officiale postale). Cu 1 augustu a. c. s'a deschis in comunitatea Balaciu, in Cetatea-de-Balta (Ardélu) officiu de posta, care va comunică intre comunitatea nomita si opidulu Blasius, spedandu in tote dillele epistole si pacete numai de 10 pundi.

\* (Monumentul Eliade Radulescu) Romanimea de d'incolo de Carpati va se redice unu monumentu intre onorea nemoritorului literatoru I. E. Radulescu. Membrii insarcinati cu conducearea acestei maratii intreprinderi sunt DD.: Hasdeu, Cogalniceanu, C. Borescu, D. Ghica, N. Grigorescu, St. Ioanide, S. Crețulescu, Sava N. Scioinescu, P. S. Aurlianu, si T. Amanu.

\* (Gueroult Adolphe) redactoriulu diuariului „Opinion nationale” a repausatu in Vichy. Gueroult s'a nascutu in 1810, si a fostu unul d'intre cei mai escelenti diurnalisti francesi.

\* (Alsatianni) nu voru se iere parte la expusiunea din Vien'a, fiindu-ca din Berolinu nu li s'a concessu de locu, ca la expusione se figureze ca francesi.

\* (Onoua inventiune) s'a supusu de inventatoriulu ei la aprecierea guvernului francesu. E vorba despre descoperirea unei hartie, care nu arde, in celu mai largu intielesu alu cuventului, si din care s'au poté face registre statului, actele starii civile, biletete de banca si chiaru dosarele judiciarie.

## Sciri electrice.

Bai-Mare, 5. augustu. Aici s'a alessu deputatul dietale Stoil cu 1354 voturi, contr'a candidatului oppositionale, care primi 792 voturi.

Zagreb, 5. augustu. Deputatiune de cetatieni numerosi din Zagreb roga pre capulu guvernului Prich'a, se publice numai de catu alegeri note pentru magistratul de aici. Prich'a insi in responsului se, in intenția la lege.

Sabburg, 5. augustu. Imperatulu Germano-Prassiei, Vilhelmu, sori aici, si s'au primitu cu entusiasm de o multime de poporu.

Berolinu, 4. augustu. Pre tempulu convintrei monarcilor, Umbertu principale de corona alu Italiei, era se va afila aici.

Roma, 4. augustu. Parteciparea la alegarele municipale de eri au fo-tu forte viua; 24 biori de alegere au reesfatu liberal, 1 clericalu; tote au decursu in cea mai buna ordine.

Bucuresci, 4. augustu. Principalele Romania accepta, prin unu decretu, statutele societati de actiuni pentru monopolulu de tutunu; capitalulu face 25 millione franci si 50.000 actifuni.

Tiszana, 4. augustu. Aici s'a alessu oppositionalulu b. Antoniu Baldacsy cu unanimitate, in loculu lui Albert Németh din stang'a extrema.

Berolinu, 3. aug. Presedintele societati catii ferrate romane declarata de falsa, circa bicinata mai cu sema de diuariile vienesc, ca luna Tecuci Aiudu n'ar fi gata in termenul prevedutu in contractu. Dupa raporturi

i mesurele luate de presedinte, nu sufere neci o indoiala, ca pana in 1. septembrie, respectiv 13. augustu 1872, tote liniele de cali ferrate voru fi construite.

Gastein, 5. aug. Imperatorele Vilhelmu a sositu aici asta-di ser'a, la 7 ore, si s'au primitu de Auersperg. Mai toti ospetii de la scaldă au grabitu a salută pre imperatorele germanu. In suit'a lui Vilhelmu au fostu si Moltke, Manteuffel, Zastrow si alti demnitari.

Paris, 5. aug. Tote diuariile se ocupau cu comunicarea diuariului „Opinione Nationale”, dupa care cabinetul russescu si austriacu au imparatescu celui din Versali'a, ca, facandu se in Berolinu amintire despre Francia, acest'a o var face imperatorii Alessandru si Franciscu Iosif, numai pentru a recomandă Prussia una tienută impaciutoria facia de Francia, spre assecurarea pacii lumiei.

## Burs'a de Vien'a de la 6. augustu, 1872.

5% metall.	66.45	Londra	110.40
Imprum. nat.	72.85	Argintu	108.25
Sorti din 1860	103.80	Galbenu	5.29
Act. de banc	855.—	Napoleond'or	8.82
Act. inst. cre.	338.60		

Reponsuri. Dlu M. in Blasius: In consemen. Dv. d. Russanu e in Sanciu, si acolo i s'a si tramsu regulata diuariulu; era asta-di e in Rosia, i-amu espedatu si acolo toti nrui recl. — Dr. Ol. in Vien'a, vi s'a espedatu pre cum a-ti dorit. — Dlu Gr. S. in Tinsiu: numerii reclamati se spedeza totu-de-nu a regulatu.

Preste totu rogamu pre on. lectori de pucinica indulgentia pentru regularea trebelor administratiunii acum la incepere semestr. II. Cu nrul 75 s'au sistat „Fed.” pentru toti cari nu si-au renoit inca prenumerat pre sem. II. Nuoi prenumeranti sunt rogati a ni scrie adres'a loru catu se poate de chiaru si apriatu; asemenea sunt rogati cei ce si-stramuta domiciliu, a ni avisă de temporiu despre acest'a, ca-ci acestea si cestiuene restantelor facu administratiunei cele mai mari greutati.

Red.

Propriet., edit. si red. respondiet.: ALES. ROMANU

## Concursu.

Devenindu in vacanta statiunea invetiatorica din comună Sanjosif (Poiéna) in districtulu Naseud lui pentru ocuparea acestui postu se eserie prin acest'a concursu.

Cu acesta statione sunt impreunate urmatoriele emolumente:

140 fl. v. a. in bani gat'a platiti in rate lunare 4 orgi lemne de focu, locuintia libera si o gradinita de legume de 100 orgii □.

Doritorii de a ocupă acesta statiune au a produce pre langa suplicele loru, cari au a le ascerne la suscrisulu comitetu pana in finea lui augustu a. c. a) atestatu de moralitate; b) atestatu despre studiile facute de sine intielegandu-se, ca au se fia pedagogi absoluti.

Se voru preferi acela, cari afara de limb'a romana postedu inca veri un'a din limbile patriei si cari voru dovedi ca su mai fungatu cu succesu bunu.

Comitetul scolastecu comunei Sanjosif, in 21. iunie 1872.

presedintele

Iacobu Candale parou.

## Sifilitică si impotencă,

### fia vechie și curundu nascente,

se voru trată dupa metodus homeopaticus de Dr. I. Ernst, Pest'a, strad'a idolilor (Göttergasse) nr. 6, etajulu II, usi'a nr. 15., de la 2—5 ore dupa media-di.

Aceste morbi se trateaza a dese ori in modulu celu mai usioru cu dose mari de iodu si argintu viu, si acesta se face numai spre ajungerea unui rezultat momentanu. Patientii vindecati in modulu acestu-a voru cadé mai curundu sau mai tarziu in morburile cele mai infricosante, incat in avancele betranetie voru avea dorere, a suferi greu de consecintele acestei tratari usioare si superficiale. Scutu contra acestor felii de pericole ofera metodus de tratare homeopaticu, care, precum este cunoscutu, nu numai ca vindecă dorurile cele mai inechite, ci efectulu lui este asi de binefacitoriu, incat nu lasa nicio cea mai mica temere de urmari rele. Diet'a ce se va prescrie este simpla si usioru de tienutu.

(3—12)